

λίαν εύαρεστος εἰς τὴν συναναστροφὴν: «Πολ-
»λοί, λέγει, ἦσαν οἱ πνευματικοὶ ἀγῶνες μεταξὺ
»τοῦ Johnson καὶ Σαίξπηρ. Τούτους παραβάλ-
»λω τὸν μὲν πρὸς χρυσόκτευκτον Ἰσπανικὸν
»πλοῖον, τὸν δὲ πρὸς Ἀγγλικὸν πολεμικόν. Ὁ
»μὲν Johnson ὁμοίος πρὸς τὸ πρῶτον, ἠδράζετο
»ἐπὶ εύρυτέρας πολυμαθείας, ἦτο βαρὺς καὶ στε-
»ρεός, ἀλλὰ βραδυκίνητος, ὁ δὲ Σαίξπηρ, ὁ-
»μοίος πρὸς τὸ δεύτερον, δὲν εἶχε μὲν τὸν ὄγκον
»καὶ τὴν στερεότητα τοῦ πρώτου, ἀλλ' ἦτο εὐ-
»κίνητοτερος, ἠδύνατο νὰ στρέφηται πρὸς πᾶν
»ρεῦμα, νὰ θαλασσοπλοῖ εὐχερῶς, καὶ νὰ ὠφελῆται
»πάντα ἄνεμον διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ ἐπινοητικό-
»τητός του». Διηγοῦνται περὶ αὐτοῦ τὸ ἐξῆς:
Κυρία ὑψηλῆς περιωπῆς, μαγευθεῖσα ἐκ τῆς ὑ-
ποκριτικῆς τέχνης τοῦ Burbage, ὃν εἶδεν ὑποκρι-
νόμενον Ριχάρδον τὸν Γον, προσεκάλεσεν αὐτὸν
εἰς τὸν οἶκόν της παραγγείλασα νὰ κρούσῃ τὴν
θύραν λέγων ὅτι εἶνε Ριχάρδος ὁ Γος. Ἀκούσας ταῦ-
τα ὁ εὐφυῆς ποιητής, προλαμβάνει τὸν Burbage,
καὶ μεταβαίνει παρὰ τῆ κυρία, μεταχειρισθεὶς
τὴν συνθηματικὴν λέξιν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κρου-
σθείσης καὶ πάλιν τῆς θύρας, ὁ Σαίξπηρ ὅστις
εἶχεν ἤδη δικαίωμα προτεραιότητος, σπεύδων
πρὸς αὐτὴν ἐρωτᾷ:—«Τίς εἶ;»—Ριχάρδος ὁ
Γος, ἀποκρίνεται ὁ Burbage. — «Ὁ φίλε μου,
τῷ λέγει ὁ Σαίξπηρ, Γουλιέλμος 4) ὁ κατα-
κτητῆς προηγῆται τοῦ Ριχάρδου τοῦ Γου.»

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΜΙΧ. Ν. ΔΑΜΠΡΑΛΗΣ

Ἡ ΠΡΟΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ὁ διαπρεπὴς Γερμανὸς συγγραφεὺς κ. Ἐδουάρδος
Ἐγγελ, οὐ τὰ περὶ τῆς νέας Ἑλλάδος δημοσιεύματα
ἐξήγησαν τοσοῦτον ἐν τῇ Δύσει ἠνδίαφερων, ἐδημοσίευ-
σεν ἐσχάτως περισπούδαστον πραγματεῖαν «περὶ τῆς
προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης», ἧς μνεῖαν ἐποίη-
σάμεθα ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς «Ἐστίας». Διὰ ταύτης κα-
ταπολεμεῖ, ἔχων ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν ὀρθὸν λόγον, ἐρρωμένως
τὴν ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Ἑσπερίας ἐπικρατούσαν ἐρα-
σμικὴν προφορὰν ὑπερμαζῶν τῆς νέας ἑλληνικῆς ὡς
τῆς μόνης ἱστορικῶς ἀληθοῦς. Ἐκ τῆς ἐνδιαφερούσης
ταύτης συγγραφῆς μεταφέρομεν εἰς τὰς στήλας τῆς
«Ἐστίας» τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ δεικνύον τὴν γένεσιν ἢ
μᾶλλον εἰπεῖν τὴν ἐπινοίαν τῆς ἐρασμικῆς προφορᾶς.

Ἰπὸ τίτος καὶ πότε ἐπενοήθη ἢ ἐν τοῖς
γερμανικοῖς σχολείοις προφορὰ τῆς ἀρχαίας
ἑλληνικῆς γλώσσης; — Ἰπὸ τοῦ Δεσιδερίου
Ἐράσμου ἐπονομαζομένου «Ῥοττερδαμίου». Περὶέγραψε δὲ τὴν ἐπινοίαν ἐν τῷ βιβλίῳ αὐ-
τοῦ: «*De recta latini graecique sermonis
pronunciatione dialogus*», καὶ τοῦ ἐπινοητοῦ

(4) Ὁ ποιητής ὀνομάζεται Γουλιέλμος.

ἢ ἀφιέρωσις τῷ *generosissimus adolescens
Maximilianus a Burgundia* φέρει τὴν ὑπο-
σημείωσιν: «*Datum Basileae. Anno a
Christo nato MDXXXVIII.*»

Ποία δὲ προφορὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐπεκράτει
ἐν Εὐρώπῃ μέχρι τῆς ἐπινοίας τοῦ Ἐράσμου;
Ἡ ἑλληνική, ἐν ὅλαις τῆς Εὐρώπης ταῖς χώ-
ραις ἢ αὐτή, ἢ ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων διδα-
χθεῖσα. Ὅτε μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως κατέφυγον λόγιοι Ἕλληνες εἰς τὰς
χώρας τῆς Ἑσπερίας καὶ ἐδίδασκον ἐκεῖ τὴν
γλώσσαν τῶν προγόνων αὐτῶν, τότε δὲν ἀμφέ-
βηλλον ποσῶς οἱ μανθάνοντες αὐτὴν, ὅτι ἡ προ-
φορὰ ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων εἶχε δικαιολογίαν
τινὰ ἱστορικὴν. Ὁ Ῥαίχλινιος ὁ μέγιστος Γερ-
μανὸς φιλόλογος τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναγεννήσεως,
ἔμαθε καὶ ἐδίδασκε τὴν ἑλληνικὴν μετὰ τὴν νέαν
ἑλληνικὴν προφορὰν, καὶ κατ' αὐτὸν καλοῦνται
πάντες οἱ οὕτω πράξαντες *Ῥαίχλινιαροί*. Ἡ
νέα ἑλληνικὴ προφορὰ καίπερ μὴ ἐπινοηθεῖσα
ὑπὸ τοῦ Ῥαίχλινίου ὀνομάζεται περιέργως ἢ
Ῥαίχλινιαρῆ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐπινοηθεῖσαν
ἐρασμικὴν.

Ὁ Ῥαίχλινιος δὲν συνέγραψε ἰδιαίτεράν συγ-
γραφὴν περὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης: γνωρίζο-
μεν μόνον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν του, ὅτι ἠκολούθει
τὴν προφορὰν τῶν νέων Ἑλλήνων. Δὲν ἐνεδοῖασέ
ποτε, νομίζω, σοβαρῶς περὶ τῆς προφορᾶς τῆς
ἑλληνικῆς, ἀλλ' εἶπε τυχὸν ἐαυτῷ: «Πῶς προέ-
φερον οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἀληθῶς, θὰ εἶνε ἀνε-
ξιχνίαστον ἔσκει εἰς τὸ οὖς τῶν μεταγενεστέρων,
μάλιστα τῶν Γερμανῶν, νῦν μετὰ 2000 ἔτη
ἄρα δὲν ὑπολείπεται μοι. ἄλλο τι ἢ νάκολου-
θῆσω τὴν προφορὰν τῶν ἀπογόνων τῶν Ἑλλή-
νων». — Εἶχον τότε τὸ ἀληθὲς αἶσθημα: ἐκά-
στη ἱστορικὴ ἐπιστήμη, ἐπ' ἴσης ἢ τῶν γλωσσῶν,
εἶνε ἢ διδασκαλία περὶ τούτου ὅ,τι εἶνε ἢ ἦτο·
οὐχὶ περὶ τούτου, ὅπερ εἶνε νὰ εἶνε. Οὕτως ὡς
τότε—περίεργον καὶ τανῦν ἐστὶ—ἡ ἑλληνικὴ ἱ-
στορία ἐδιδάσκετο οὕτως, ὡς πραγματικῶς ἐγένε-
το, οὐχὶ ὡς εἶδε κάλλιον γενέσθαι πρὸς ἐπι-
κοδόμησιν ἢ ἐκφύβησιν τῶν μαθητῶν, — οὕτως
ἐδιδάσκετο καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλώσσα, ὡς πραγ-
ματικῶς ἤκουον λαλουμένην καὶ ἐπίστευον ὅτι
ἐλαλεῖτο ποτε· οὐχὶ, ὡς ἐπεθύμουν νὰ ἐλαλεῖτο
ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἵνα ἡχῆ εὐχότε-
ρον εἰς τὰ ἡμέτερα ὦτα.

Ἐν τῇ τοῦ Λουθήρου μεταφράσει τῆς ἀγίας
Γραφῆς οὐδὲν παρατηρεῖται ἔτι περὶ τῆς τοῦ
Ἐράσμου ἐπινοίας ἰδίως ἑλληνικῆς προφορᾶς. Ὁ
Λουθηρος προέφερε τὴν ἑλληνικὴν ἑλληνιστί.

Ὡσαύτως ἐλάλει Ἐρασμος ὁ Ῥοττερδάμιος
διὰ παντός τοῦ βίου του κατὰ τὸν Ῥαίχλινιον,
οὐχὶ δ' ἐρασμικῶς! Ἐπ' ἴσης ἐδίδασκε τοὺς
σπουδαστάς του ἐν Λέβεν τὴν προφορὰν τοῦ
Ῥαίχλινίου· μάλιστα δὲ παρεκάλεσε τὸν Ἐλ-

λῆνα φίλον του Λάσκαριν νά τῷ στείλῃ "Ἑλληνα διδάσκαλον, ὅπως μάθωσι τὰ τέκνα του τὴν ὀρθὴν προφορὰν μὲ ὦτα καὶ στόμα. Ἐν ἐνὶ τῶν μωρῶν του «Colloquia», διαλόγῳ μεταξύ Juvenis καὶ Echo, ἀπαντῶσι τὰ ἀκόλουθα ὁμοιοτέλευτα: *eruditionis, ὄροις* — *episcopi, κόποι* — *ariolari, λάροι* — *Astrologi, λόγοι* — *Grammatici* (προφερτέον—iki), εἰκῆ:—*fame-lici, λῦκοι*.

Ὁ δ' ἀνωτέρω εἰρημένος *De recta etc. δι-άλογος* χρεωστῆ τὴν γένεσιν του κατ' ἀξιόπιστον παράδοσιν τῇ ἐπομένῃ ἀνοησίᾳ. Τῷ διὰ τὰ λατινικά καὶ ἑλληνικά του παιδαριωδῶς κενοδόξῳ Ἑράσμῳ, ὅστις ἐγένετο πολυθρύλητος, ἐν τῇ μέθῃ του ὅτι αὐτὸς γράφει κάλλιον ἑλληνιστὶ ἢ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, τῷ αὐτοκαλουμένῳ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ *Διάλογῳ* «ὁ ἀξιαγάπητος ἡγεμὼν τῆς ἐπιστήμης», συνέβη τὸ ἀκόλουθον γεγονός: Ἐπισκέπτῃς τις ἐκ Παρισίων διατεθειμένος πρὸς φαιδρὰς πανουργίας διηγῆθη αὐτῷ τὸ μύθευμα, ὅτι ἐγνώρισεν Ἑλληνας, λογιωτάτους ἀνθρώπους λαλοῦντας ὅλως ἄλλως ἢ ὡς τέως ὅλος ὁ κόσμος προέφερε τὴν ἑλληνικὴν. Καὶ ὑπέδειξε τῷ Ἑράσμῳ πῶς ἐλάλουν ἐκεῖνοι οἱ περιέργοι Ἑλληνες: *ἀκριβῶς οὕτως, ὡς νὰ ἦσαν ἑλληνικά—ὀλλανδικά*.

Ἄν ὁ Ἑρασμος ἔδωκε πίστιν εἰς τὴν φαιδρὰν ταύτην παρισινήν ἀνοησίαν καθ' ὁλοκληρίαν ἢ κατὰ τὸ ἥμισυ, — ἐν πάσῃ περιπτώσει ἤθελε νὰ τὴν χρησιμοποίησιν εἰς τὴν κενοδοξίαν του. Δέν τον ἔμελλε περὶ τῆς ἐρεύνης τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας καθ' ὅσον ἄλλως ἐχρειάζετο νὰ καλέσῃ ἕνα μόνον ἐξ ἐκείνων τῶν τόσον διαφόρως λαλοῦντων Ἑλλήνων εἰς Λέβεν. Οὐχί, ἤθελε νὰ διαλάβῃ πρὸ τοῦ λογίου κόσμου ὡς ὁ εὐρετῆς ταύτης τῆς καινοτάτης σοφίας, ἂν κατεδεικνυτο ὡς βᾶσιμος. Οὐ μὴν ἄλλ' ἤθελε καὶ συνετῶς νὰ ποστρέψῃ πᾶν σκῶμμα καὶ βλάβην ἀπὸ τῆς φήμης του ὡς λογίου, ἂν ἡ ἀνακάλυψις ἐκείνη κατεδεικνύετο τοῖς πᾶσιν ὡς παιδιὰ καὶ ἀφροσύνη.

Τοιοιουτρόπως καὶ ὡς ἀληθῆς μωροπόνηρος ἄνθρωπος, ἐκάθησεν ὁ Ἑρασμος καὶ παρεσκευάσεν ἐκεῖνον τὸν μοναδικώτατον *Διάλογον* τοῦ ἔτους 1528. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐρίζοντων ἐν τῷ περὶ τὴν ἑλληνικὴν προφορὰν ἀγῶνι δέν ἀνέγνωσαν ποσῶς τὴν συγγραφὴν ταύτην, καὶ τοὺς ζηλεύω ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐκ ῥαθυμίας ἀγνοίᾳ. Ἐν ὁλοκλήρῳ τῇ ὀγκώδει δηλαδὴ *Συλλογῇ* τοῦ Χαθερχαμπίου εἶνε ἀκριβῶς τοῦ Ἑράσμου ὁ *Διάλογος* τὸ θανασίμως ἀνιερῶτερον, ἀηδὴς καὶ ἀνούσιος, ἐν τετριμμένῃ λατινικῇ γλώσσῃ, διάλογος μεταξύ ἄρκτου καὶ λέοντος διαλεγομένων ὡς δύο Ὀλλανδῶν σχολαστικῶν τοῦ 19 αἰῶνος περὶ τοῦ πῶς τις θὰ ὀφείλει προφέρειν τὰς παλαιὰς γλώσσας.

Περὶ τῆς λατινικῆς ὁμῶς γλώσσης γίνεται ὁ λόγος ἐν παρόδῳ μόνον. Τῇ εἰσηγήσει τῆς γνησίας ἐκείνης παρισινής ἀστειότητος περὶ τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς ἐπῆλθε τοῦτο τῷ Ἑράσμῳ. Προσεκτικῶς ὁμῶς ἀφίνει ὄλας τὰς δυνατάς ὀπισθίας θυρίδας ἀνοικτάς διὰ πᾶσαν κακὴν περίπτωσηιν, ὁ καὶ ἄλλως ἀρκετὰ ὡς ἐπαμφοτερίτων γνωστὸς Ῥοττερδᾶμιος, ὥστε νὰ δύναται νὰ εἴπῃ: ἠθέλησα ν' ἀστείευθῶ μὲ ὑμᾶς, ὦ λογιώτατοι συνάδελφοι σχολαστικοὶ καὶ σοφολογιώταται φενάκαι.

Ἀκράδαντον, διὰ σπουδαίων καταδεικνύμενον ἐπιχειρημάτων παράδειγμα δέν δίδει ὁ Ἑρασμος ἐν ἐκείνῳ τῷ ἡλιθίῳ φληναφήματι ἐφοβεῖτο παραπολὺ τὸν ἐξευτελισμὸν. Ἄλλ' ὡς εἰκασίαν—«διορθώσεις» καλοῦσιν οἱ φιλόλογοι τὰς τοιαύτας εὐφυολογίας — θέτει εἰς τὸ στόμα τῆς ἄρκτου τὸν ἀστεϊσμὸν ἐκεῖνον, ὃν ποτε ἤκουσε παρὰ τοῦ παρισινοῦ ἐκείνου γελωτοποιοῦ—φανερῶς ἀπογόνου τοῦ Πανούργου ἐν τῷ Ἑραβελαι — ἐν τῷ Collegium Liliense, καὶ ἀνέμενε τὴν ἐνέργειαν. Ἄν ἐπεκυροῦτο «ἡ εἰκασία του», ἠδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ καὶ εἴπῃ: Δέν τὸ εἶκασα ἀμέσως ἐγώ, ὁ μέγας Ἑρασμος, ὁ Phoenix litterarum, ὁ amabilis scientiae princeps; !—

Ἡ ἄρκτος λοιπὸν ἐξέφρασε τῷ λέοντι τὴν εἰκασίαν, οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες δυνατὸν ἴσως. . . . νὰ εἶχον τὴν ὀλλανδικὴν προφορὰν ἐδῶ κι' ἐκεῖ μὲ ἤχους κλίνοντας πρὸς τὴν γαλλικὴν, — καὶ ὡς ἄκριον πῦρ ἐξήπλωθη ἡ βλακία αὕτη. Ὁ μέγας Ἑρασμος τὴν προεκήρυξε· ναὶ μὲν ἀστεϊζόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀστεῖσμοι τοιούτου φωτὸς τῆς φιλολογίας δέν ἦσαν ἄξιοι προσοχῆς καὶ ἀπομιμήσεως; Ἄς ἀναγνώσῃ τις ἐν τῇ *Συλλογῇ* τοῦ Χαθερχαμπίου τὴν πλήμυραν τῶν συγγραφῶν, αἵτινες συμφωνοῦσαι ἠκολούθησαν ἐκεῖνον τὸν *Διάλογον*! Εἰς μόνος ἐτόλμησε νὰ ἐξαιρεθῇ τῆς ἐπιληψίας, νὰ τὴν ἰατρεύσῃ ὅσον ἠδύνατο: ὁ ἐπίσκοπος Στέφανος Οὐίντῳιος, ἀρχιγραμματεὺς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κανταβρυγίας. Δυστυχῶς ὁ σεβασμιος οὗτος ἱεράρχης ἦτο ἐνδεὴς γνώστης γλωσσῶν καὶ ἰσχνὸς διαλεκτικὸς· οὕτω δ' ἠναγκάσθη ταχέως νὰ καταλίπῃ ἀδόξως τὸν ἀγῶνα.

Ὅτω, καὶ οὐκ ἄλλως ἐτελέσθη ἡ ἐπίνοια τῆς ἐρασμικῆς προφορᾶς!

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν λοιπὸν τῆς ἄρκτου τοῦ Ἑράσμου δέον τὰ τε φωνήεντα καὶ αἱ δίφθογγοι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ νὰ προσέφωρονται ὀλλανδιστῆ, ἐπομένως οὐ οὐχὶ ὡς παρὰ τοῖς νῦν Ἑλλησιν, ἀλλὰ ὡς ὀλλανδικὸν οὐι, ἄρα—*αου*—*υ* ὡς τὸ ὀλλανδικὸν *ui*, ἐπομένως ὡς νέον ἑλληνικὸν οἰ:—Μόνον διὰ τὸ οἰ συνίστα ἡ ἄρ-

κτος να προφέρηται ως ἔγγιστα ως τὸ γαλλικὸν οἰ=οα.

... Κατὰ τὸν Ἑρασμον λοιπὸν ἔδει ἐπικρατέστερον νὰ προφέρωνται ὀλλανδιστί. Τὴν ἀξίαν τοῦ η δὲν ἐγνώριζε μὲν, τὴν ἐφαντάζετο ὅμως ὡς μακρὸν ε. Τὰ λοιπὰ φωνήεντα τὰ διαφέροντα τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς ἠχοῦσι παρὰ τῷ Ἑράσμῳ οὕτως:

υ	ὡς τὸ γαλλικὸν	υ,
ω	»	ο (μακρὸν),
αι	»	αἰ,
αυ	»	αου,
ει	»	εἰ,
ευ	»	οἰ,
οι	» »	οἰ=οα,
ου	» » ὀλλανδικὸν	ου=αου,
υι	» »	υἰ=οἰ.

Τοῦ Ἑράσμου ἡ προφορὰ λοιπὸν δὲν γνωρίζει κανὲν ου, ὡς προφέρεται τανῦν παρὰ τοῖς Ἑλλησιν.

(Μετάφρασις Γ')

ΑΧΙΛΛΕΥΣ

Ἡ Ἰλιάς μελοποιηθεῖσα.

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι αἱ Καλαὶ Τέχναι ἐν Γερμανίᾳ πλέον ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ παρήγαγον καὶ παράγουσιν ἔργα ἑλληνικὴν ἔχοντα τὴν ἔμπνευσιν. Εἶνε ἀναρίθμητα τὰ οἰκοδομήματα, ὅσα ἰδρῦθησαν, ἐν Μονάχῳ ἰδίᾳ, κατ' ἀντιγραφὴν τῶν ἑλληνικῶν ῥυθμῶν, αἱ πινακοθήκαι πληροῦνται ὑπὸ εἰκόνων τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας καὶ ἱστορίας, οἱ ὕπατοι τῶν ποιητῶν ἔγραψαν δράματα καὶ ποιήματα ἑλληνικῶν ὑποθέσεων καὶ ἐξ αὐτῶν δέτῶν μουσικῶν οὐχὶ ὀλίγοι συνέθεσαν προανακρούσματα καὶ ἐμελοποίησαν τὰς χορωδίας ἀρχαίων ἑλληνικῶν δραμάτων, ἰδίᾳ τῶν τοῦ Σοφοκλέους.

Ἄλλ' ἐκ τῶν συγχρόνων μελοποιῶν εἰς, ὁ Μὰξ Βρούχ (Max Bruch) προέβη ἔτι μάλλον: συνέθηκε μουσικὴν ἐπὶ τῆς Ὀδυσσείας καὶ τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου! Δὲν ἐμελοποίησε φυσικῶ τῷ λόγῳ τὰς τεσσαράκοντα ὀκτὼ ραψωδίας τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, ὧν οὐχὶ ἡ μουσικὴ σύνθεσις, ἀλλ' ἡ ἀπλὴ ἐκτέλεσις θ' ἀπήθου ἐβδομάδας ὅλας. Ἐκ τῆς Ὀδυσσείας καὶ τῆς Ἰλιάδος συνωψίσθησαν τὰ κυριώτατα μέρη εἰς σειρὰν λυρικῶν ποιημάτων μονωδιῶν, διωδιῶν, χορωδιῶν κλπ. ὑπὸ τοῦς τίτλους: Ὀδυσσεύς, Ἀχιλλεύς, καὶ ἐπὶ τούτων ἐφηρμόσθη μουσικὴ ἀνάλογος.

Ἐκ τῶν δύο τούτων ἔργων τὸ ἕτερον, ὁ Ἀχιλλεύς, ἐψάλη πρό τινας κατὰ πρῶτον ἐν τῷ

Concerthaus τῆς Λειψίας. Πρὸς τοῦτο προσήλθον ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Γερμανίας ἐξέχοντες αἰοδοί, ὁ χορὸς ἀπετελέσθη ἐκ τῶν μελῶν τῶν ἐν Λειψίᾳ ῥοδικῶν συλλογῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν διακοσίων περίπου, ἡ ὀρχήστρα πλουτισθεῖσα περιέλαβεν ἑκατοντάδα ὀργάνων, διηύθυνε δὲ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοπροσώπως ἐλθὼν ἐκ Βρεσλάου ὁ διαπρεπὴς συνθέτης.

Τὸ ἔργον διήρκεσεν ἐπὶ τέσσαρας ὥρας, διεξήχθη δ' ἐντελέστατα καὶ ἐπευφημήθη ἐπανειλημμένως. Ἡ διασκευὴ αὐτοῦ εἶνε τοιαύτη.

Ἐν ἀρχῇ μετὰ τὴν πολεμικὴν εἰσαγωγὴν, ἣν ἐκτελεῖ ἡ ὀρχήστρα, ὁ χορὸς προλογιζόμενος ἐξιστορεῖ ὅσα οἱ Ἀχαιοὶ ἐπὶ ἑννέα ἔτη μακρὰν τῆς πατρίδος τῶν ὑφίστανται δεινὰ ὅπως ἀλώσῃ τὴν Ἰλιον, καὶ ταῦτα χάριν μιᾶς ἀπίστου γυναικός, συμπεραίνει δὲ ὅτι ἐπὶ τέλους ἡ Τροία θὰ πέσῃ.

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ὁ χορὸς τῶν Ἀχαιῶν νοσταλγῶν ἀναμνησκεται τῆς ποθητῆς ἐστίας, ὁ Ἀγαμέμνων ἐνισχύει τὰ αἰσθήματα ταῦτα συμβουλευὼν τὴν εἰς Ἑλλάδα ἐπάνοδον, ὁ Ὀδυσσεὺς ἀντιτείνει ἀποκαλῶν τοῦτο αἰσχροὺν φυγὴν καὶ ὁ χορὸς ἐνθουσιῶν ἐκ τῶν λόγων τοῦ πολυμηχάνου Ἰθακησίου ἄγει εἰς μάχην παιᾶνας ἀνακρούων.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ Α' μέρους εἰκὸνι παρίσταται ὁ Ἀχιλλεύς παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ ἀποχωρήσας τοῦ ἀχαικοῦ στρατοπέδου μετὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ἔριδα. Μετ' ὀλίγον σιμωγαὶ καὶ ὀλοφυρμοὶ ἐξεγείρουσιν αὐτόν.—Οἴμοι, οἴμοι, ὁ Πάτροκλος ἀπέθανε! Ὁ υἱὸς τοῦ Πηλέως θρηνεῖ τὸν πιστόν, τὸν προσφιλῆ ἑταῖρον καὶ καλεῖ τὴν Θέτιδα, τὴν ἑαυτοῦ μητέρα. Ἡ Θέτις προσέρχεται μετὰ τῶν θαλασσίων νυμφῶν κ' ἐπακολουθεῖ μακρὰ διωδία καθ' ἣν ὁ μὲν υἱὸς ἔμπλεως μίσους κατὰ τοῦ Ἐκτορος τοῦ φονέως τοῦ Πατρόκλου ὀμνύει ὅτι θὰ σύρῃ αὐτὸν νεκρὸν ὀπισθεν τοῦ ἄρματός του, ἡ δὲ μήτηρ προσπαθεῖ ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀγῶνος. Βλέπουσα ὅμως ὅτι ὁ ἥρωας εἶνε ἀμετάπειστος ἄγει ἵνα παρασκευάσῃ αὐτῷ νέαν πανοπλίαν, ὑμνοῦντος τοῦ χοροῦ.

Τὸ δεύτερον μέρος ὑποτίθησι τὴν σκηνὴν ἐν τῷ τρωϊκῷ ἀνακτόρῳ. Ἐκεῖ ἡ Ἀνδρομάχη πλήρης ἀνησυχίας διὰ τὸν προσφιλῆ αὐτῆς σύζυγον ἐκτραγωδεῖ τοῦ πολέμου τὰ δεινὰ κ' ἐν ἀντιθέσει μετὰ πόθου ἐνθυμεῖται τὰς γλυκαίας ἡμέρας τῆς εἰρήνης. Μετὰ τὸ ἐπιθῆναι τῶν Τρώων, ἀκολουθεῖ ἡ πασιγνωστὸς ἐκείνη συνομιλία τοῦ Ἐκτορος καὶ τῆς Ἀνδρομάχης ἐν τῷ Ζ τῆς Ἰλιάδος, ἣν ὁ μουσικὸς μετεποίησεν εἰς περιπαθεστάτην διωδίαν. Ἐν τέλει ὁ χορὸς τῶν Τρώων παροτρύνει τὸν Ἐκτορα εἰς ἀγῶνα, ἀφ' ἑτέρου δ' ὁ τῶν Ἀχαιῶν ὑπεκκαίει τοῦ Ἀχιλλέως τὴν ὀργήν.